

TOKO

TOTTELEVAISUUSKOKEEN

SÄÄNNÖT JA KOEOHJEET

A Säännöt

B Koeohjeet

B1 Järjestämisohteet

B2 Suoritus- ja arvosteluohjeet

~~Voimassa 1.1.2022 lähtien~~

Voimassa 1.1.2025 lähtien

TOKOn säännöt ja koeohjeet /Voimassa 1.1.2022
Hyväksytty FCI:n hallituksessa.

Muokkauksia vuotta 2025 varten

SISÄLLYSLUETTELO

A KOIRIEN TOTTELEVAISUUSKOKEEN SÄÄNNÖT	1
1. Tottelevaisuuskokeiden tarkoitus	1
2. Kokeen luonne	1
3. Koiran osallistumisoikeus ja sen rajoittaminen	2
4. Jääviyssääntö	3
5. Kokeen siirto tai peruutus	3
6. Kokeen järjestäminen	3
7. Kokeen ylituomari ja arvostelutuomarit	3
8. Tottelevaisuuskokeen liikkeet ja arvosanat	3
9. Koeluokat, palkinnot ja saavutukset	3
10. Tarvikkeet ja apuvälineet	5
11. Kokeen kulku ja erityismääräyksiä kokeesta	5
12. Valitukset ja erimielisyydet	7
13. Muutokset sääntöihin ja ohjeisiin	7
14. Pakottavat syyt	7

KOIRIEN TOTTELEVAISUUSKOKEEN (TOKO) SÄÄNNÖT JA KOEOHJEET

Tottelevaisuuskokeissa (TOKO) noudatetaan tottelevaisuuskokeiden

(A) sääntöjä ja

(B) koeohjeita.

Koeohjeet käsittävät osat B1 järjestämisohteet ja B2 suoritus- ja arvosteluohjeet.

A KOIRIEN TOTTELEVAISUUSKOKEEN SÄÄNNÖT

Säännöt on hyväksytty Suomen Palveluskoiraliiton kokouksessa ~~6.4.2019~~ 19.04.2024 ja

Kennelliiton valtuuston kokouksessa ~~23.11.2019~~ xx.11.2024 Säännöt tulevat voimaan 1.1.2025.

Näitä sääntöjä täydentävät tottelevaisuuskokeen voimassa olevat koeohjeet.

~~Asiat, joissa viitataan Kennelliiton kulloinkin voimassa oleviin ohjeisiin, löytyvät liitevihosta "Kennelliiton yleisiä kokeita ja kilpailuja koskevat säännöt ja ohjeet".~~

Osallistuessaan kokeeseen koiran omistaja, ohjaaja, haltija tai muu henkilö sitoutuu noudattamaan näitä sääntöjä ja näihin sääntöihin liittyviä ohjeita sekä Kennelliiton yleisiä kokeita ja kilpailuja koskevia sääntöjä ja ohjeita.

Kennelliiton kulloinkin voimassa olevat säännöt ja ohjeet löytyvät liitevihosta "Kennelliiton yleisiä kokeita ja kilpailuja koskevat säännöt ja ohjeet" sekä [Kennelliiton sivuilla www.xxxxxxx](http://www.xxxxxxx)

1. Tottelevaisuuskokeiden tarkoitus

Tottelevaisuuskoulutuksen tavoitteena on iloinen, tottelevainen, onnellinen ja hyvinvoiva koira.

Koulutus opettaa koiralle miellyttävää ja hallittua käyttäytymistä sekä koiran ohjaajalle parempaa ymmärrystä koiran käyttäytymisestä ja oikeaa ja asiallista koiran käsittelytaitoa.

Tottelevaisuuskokeessa testataan koulutuksen tulosta, arvioidaan koiran ja ohjaajan välistä yhteistyötä sekä heidän kykyään suorittaa annettuja tehtäviä suoritusohjeiden mukaisesti.

Koetoiminnan tavoitteena on myös lisätä tietoa koiran oppimiskyvystä sekä koulutuksen mahdollisuuksista parantaa koiran yhteiskuntakelpoisuutta. Lisäksi tavoitteena on eläinystävällisen ja terveen kilpailuhengen luominen sekä harrastuksen lisääminen.

Suorituksissa arvostetaan koiran ja ohjaajan iloista, **positiivista** yhteistyötä.

2. Kokeen luonne

Tottelevaisuuskokeet ovat joko

- yleisiä
- yhdistysten jäsenten välisiä kokeita ja kilpailuja,
- rotukohtaisia kokeita ja kilpailuja, joihin osallistumisesta määrätään erillisellä Kennelliiton hallituksen vahvistamalla säännöllä tai ohjeella tai
- kansainvälisiä kokeita.

3. Koiran osallistumisoikeus ja sen rajoittaminen

Vastaava koetoimitsija tai ylituomari tarkastaa koiran osallistumisoikeuden. Kokeisiin saavat osallistua 10 kuukautta täyttäneet koirat alla mainituin rajoituksin. Osallistuminen erikoisvoittajaluokkaan edellyttää, että koira on vähintään 15 kuukauden ikäinen.

Koiralla on oikeus osallistua saman kokeen aikana vain yhteen luokkaan.

~~Sama ohjaaja saa kilpailla vain yhdellä koiralla kussakin luokassa, lukuun ottamatta erikoisvoittajaluokkaa, jossa ohjaaja voi kilpailla kahdella koiralla, mikäli tämä on koejärjestelyjen kannalta mahdollista.~~

Sama ohjaaja saa pääsääntöisesti kilpailla vain yhdellä koiralla kussakin luokassa. Mikäli koejärjestelyjen kannalta on mahdollista, voi ohjaaja kilpailla samassa luokassa kahdella koiralla, lukuun ottamatta alokasluokkaa. Kokeen järjestäjä päättää tästä. Alokasluokassa ohjaaja voi kilpailla vain yhdellä koiralla.

Koiran ohjaajaa ei saa vaihtaa kokeen aikana.

Kokeisiin ei saa osallistua

1. Sairas koira.
2. Kiimainen narttu, lukuun ottamatta SM-kokeen erikoisvoittajaluokkaa ja edustusjoukkueen valintakokeita.
3. Narttu 30 vrk ennen odotettua synnytystä (arvioitu aika = 63 vrk ensimmäisestä astutuksesta) ja alle 75 vrk synnytyksen jälkeen.
Huomaa! Kansainvälisiin tottelevaisuuskokeisiin ja TOKO:n maailmanmestaruuskokeisiin eivät saa osallistua nartut, joiden tulevaan synnytykseen on vähemmän kuin neljä viikkoa tai joiden synnytyksestä on kulunut alle kaksitoista viikkoa (84 vrk).
4. Koira, jota ei ole tunnistusmerkitty ja merkitty johonkin rekisteriin.
5. Koira, jolla on epäselvä tatuointi tai toimimaton mikrosiru.
6. Koira, joka ei täytä Kennelliiton voimassa olevia rokotusmääräyksiä ja typistämiskieltoa koskevia määräyksiä.
7. Koira, joka ei täytä Kennelliiton voimassa olevia antidoping-määräyksiä.
8. Koira, joka on vihainen ihmisille tai toisille koirille.
9. Koe- /kilpailutauolle määrätty koira. Koetaukoon liittyvät ohjeet määritellään koeohjeissa.

Suomessa järjestettävään kansainväliseen tottelevaisuuskokeeseen osallistuvalla koiralla määritellään osallistumisoikeus KV-tottelevaisuuskokeiden säännöissä (CACIOB). Niitä noudatetaan edellä olevien lisäksi.

~~tulee olla palkittu ainakin kerran aikaisemmin maansa korkeimmassa tottelevaisuuskoeluokassa (erikoisvoittajaluokka / class 3).~~

Muilta osin kansainvälisen tottelevaisuuskokeen osallistumisoikeus määritellään kansainvälisen tottelevaisuuskokeen säännöissä.

4. Jääviyssääntö

Noudatetaan Kennelliiton kulloinkin voimassa olevaa yleistä jääviyssääntöä. **Palveluskoiraliitto voi Kennelliiton jääviyssäännön lisäksi antaa jääviyden määrittelyyn täsmentäviä lisäohjeita. Ei kuitenkaan Kennelliiton ohjeita lieventäviä ohjeita.**

5. Kokeen siirto tai peruutus

Noudatetaan Kennelliiton kulloinkin voimassa olevaa ohjetta kokeiden ja kilpailujen ajankohdan siirrosta tai peruuttamisesta.

6. Kokeen järjestäminen

Kokeen järjestämisessä noudatetaan tottelevaisuuskokeen koeohjetta.

Kansainväliset kokeet

Kansainvälisessä tottelevaisuuskokeessa noudatetaan FCI:n kansainvälisen tottelevaisuuskokeen sääntöä, suoritus- ja arvosteluohjetta. Kansainvälinen koe anotaan FCI:ltä. Kansainvälisen kokeen myöntää FCI.

7. Kokeen ylituomari ja arvostelutuomarit

7.1 Tottelevaisuuskokeen ylituomari

Tottelevaisuuskokeen ylituomarin tulee olla Kennelliiton pätevimä tottelevaisuuskokeen ylituomari, jolla on voimassa oleva arvostelu oikeus ja joka on Kennelliiton jäsen.

7.2 Tottelevaisuuskokeen arvostelutuomarit

Tottelevaisuuskokeen arvostelevan tuomarin tulee olla pätevä tottelevaisuuskokeen ylituomari, jolla on voimassa oleva arvostelu oikeus ja joka on Kennelliiton jäsen.

Suomessa arvostelevan ulkomaalaisen tottelevaisuuskoe tuomarin tulee olla FCI:n hyväksymän maan kennelkeskusjärjestön tottelevaisuuskokeisiin pätevimä ylituomari tai kansainvälinen tottelevaisuuskoe tuomari ja ko. kennelkeskusjärjestön jäsen. Hänellä tulee olla voimassa oleva arvostelu oikeus ja hänen tulee olla perehtynyt Suomessa käytössä oleviin tottelevaisuuskokeen suoritus- ja arvosteluohjeisiin.

Kokeen ylituomari arvostelee kokeen **ylimmän korkeimman** luokan, lukuun ottamatta tottelevaisuuskokeen koeohjeissa mainittuja kokeita ja tilanteita.

Ulkomaalaisen tuomarin tuomari- ja arvostelu oikeudet tulee varmistaa.

8. Tottelevaisuuskokeen liikkeet ja arvosanat

Tottelevaisuuskokeen liikkeet suoritetaan ja arvosanat määräytyvät tottelevaisuuskokeen koeohjeen mukaan.

Arvosanat suorituksista ovat 0, 5, 5½, 6, 6½, 7, 7½, 8, 8½, 9, 9½ ja 10.

9. Koeluokat, palkinnot ja saavutukset

Alokasluokka (ALO) (Novice class)

Kymmenen kuukautta täyttäneille koirille, jotka eivät ole saavuttaneet kolmea 1-palkintoa alokasluokassa. Koiran tulee siirtyä avoimeen luokkaan sen saavutettua kolmannen 1-palkinnon alokasluokassa.

Avoin luokka (AVO) (Class 1)

Koirille, jotka aikaisemmin ovat saaneet vähintään yhden 1-palkinnon alokasluokassa. Koeohjeissa on määriteltä siirtymisvelvoite.

Voittajaluokka (VOI) (Class 2)

Koirille, jotka aikaisemmin ovat saaneet vähintään yhden 1-palkinnon avoimessa luokassa. Koeohjeissa on määriteltä siirtymisvelvoite.

Erikoisvoittajaluokka (EVL) (Class 3)

15 kuukautta täyttäneille koirille, jotka ovat aikaisemmin saaneet vähintään yhden 1-palkinnon voittajaluokassa.

Koeohjeissa määritellään koiran oikeus jatkaa kilpailemista luokassa sen saatua ko. luokan koulutustunnuksen. Tämä koskee AVO- ja VOI-luokkia. Lisäksi koeohjeissa määritellään koiran mahdollisuudesta valita kilpailuluokkansa sen saavutettua veteraanin iän. Ikä määritellään koeohjeissa.

Koeohjeissa määritellään ulkomaalaisen koiran koeluokka sekä sellaisen koiran koeluokka, jolla ei ole siirtymisoikeutta avoimeen luokkaan syystä, ettei koiran kotimaassa ole kansallista alokasluokkaa.

Alokasluokan palkinnot:

160–200 pistettä	1-palkinto
140–alle 160 pistettä	2-palkinto
100–alle 140 pistettä	3-palkinto

Avoimen luokan palkinnot:

256–320 pistettä	1-palkinto
224–alle 256 pistettä	2-palkinto
192–alle 224 pistettä	3-palkinto

Voittajaluokan palkinnot:

256–320 pistettä	1-palkinto
224–alle 256 pistettä	2-palkinto
192–alle 224 pistettä	3-palkinto

Erikoisvoittajaluokan palkinnot:

256–320 pistettä	1-palkinto
224–alle 256 pistettä	2-palkinto
192–alle 224 pistettä	3-palkinto

Kunniapalkinto

Tuomari voi halutessaan antaa kunniapalkinnon 1-palkinnon saaneille koirille. Kunniapalkinnon antamisessa noudatetaan tottelevaisuuskokeen koeohjeissa mainittuja kriteereitä.

Koulutustunnus ja mitali

Koulutustunnukset ja mitalit jaetaan jokaisessa luokassa koiran saavuttaessa kolmannen 1-palkinnon kyseisessä luokassa.

- Alokasluokassa koulutustunnus on TK1 ja pronssinen mitali.
- Avoimessa luokassa koulutustunnus on TK2 ja hopeinen mitali.
- Voittajaluokassa koulutustunnus on TK3 ja kultainen mitali.
- Erikoisvoittajaluokassa koulutustunnus on TK4 ja kultainen mitali lehväkehyksin.

10. Tarvikkeet ja apuvälineet

Kokeen järjestäjän tulee varata koepaikalle voimassa olevat tottelevaisuuskokeen säännöt ja koeohjeet sekä Kennelliiton yleiset kokeita ja kilpailuja koskevat säännöt ja ohjeet.

Kokeen järjestäjän tulee varata voimassa olevan tottelevaisuuskokeen koeohjeen mukaiset lomakkeet ja tarvikkeet koepaikalle.

11. Kokeen kulku ja erityismääräyksiä kokeesta

11.1 Kokeen ja koesuorituksen alkaminen sekä kokeen päättyminen

Kokeen katsotaan alkavan viimeistään puoli tuntia ennen ensimmäistä arvosteltavaa luokkaa.

Arvokilpailuissa (kuten valintakokeet, SM) saatetaan ilmoittaa kokeen alkamisajankohdaksi aiempi ajankohta, jolloin kokeen katsotaan alkavan ½ tuntia ennen järjestäjän ilmoittamaa alkamisajankohtaa.

Koe katsotaan päättyneeksi tunnin kuluttua viimeisen luokan palkintojenjaosta.

Koesuoritukset alkavat koiran tullessa kehään.

Tuomari tai liikkeenohjaaja antaa kilpailijalle luvan liikkeiden suorituksiin, ellei suoritusohjeissa toisin mainita. On turha, laitettaneen koeohjeisiin?

11.2 Koesuorituksen tai liikkeen keskeyttäminen tai hylkääminen.

Tuomari tai ohjaaja voi keskeyttää koesuorituksen koiran tai ohjaajan loukkaantumisen takia. Koirakon saavuttamat pisteet jäävät voimaan ja koirakko voidaan palkita.

Ohjaaja voi keskeyttää koesuorituksensa: ohjaaja luopuu, jolloin koirakko menettää saavutetut pisteensä.

Tuomari voi keskeyttää koiran liikesuorituksen ja ko. liike on hylätty. Syitä liikesuorituksen keskeyttämiseen voivat olla esimerkiksi osaamattomuus tai selvä haluttomuus suorittaa liike, hallitsematon käyttäytyminen, jatkuva vinkuminen tai haukkuminen.

Tuomari voi hylätä koirakon koesuorituksen, jolloin koirakko menettää kaikki kokeen aikana saavuttamansa pisteet. Hylkäämisen syitä voivat olla esimerkiksi vihainen käyttäytyminen, ulkopuolinen apu, lelujen tai makupalojen tuominen kehään, koiran rankaiseminen, annettujen ohjeiden noudattamatta jättäminen, koiran karkaaminen, jatkuva häiritsevä haukkuminen, hallitsematon käyttäytyminen tai selvä haluttomuus.

Sulkeminen kokeesta HUOM! Meillä ei ole tätä aiemmin määritelty. Pitääkö määritellä?

11.3 Käyttäytyminen koepaikalla

Kokeessa on noudatettava tuomarin sekä järjestäjän ohjeita ja määräyksiä sekä esiinnyttävä muutenkin moitteettomasti kokeen ajan. Mikäli kokeeseen osallistuva henkilö käyttäytyy kokeessa sopimattomasti esim. päihtyneenä, **arvostelee tuomaria, toimihenkilöitä kuten**

vastaavaa koetoimitsijaa tai liikkeenohjaajaa, kurittaa omaa tai toisen koiraa tai toimii vilpillisesti, tulee kokeen ylituomarin sulkea ao. henkilö pois kokeesta. Asiasta on tehtävä merkintä koepöytäkirjan tuomarikertomukseen. Kokeesta pois suljettu osallistuja menettää kaikki kokeen aikana saavuttamansa tulokset. Vakavat tapaukset on kokeen ylituomarin ilmoitettava Kennelliiton hallitukselle.

11.4 Ohjaajan velvollisuudet

Ohjaajan tulee seurata sääntöjä ja annettuja ohjeita sekä noudattaa eläinten hyvinvointilakia. Koiran rankaiseminen kokeen aikana on kielletty. Jos ohjaaja ei noudata näitä määräyksiä tai käyttäytyy sopimattomasti, tulee tuomarin keskeyttää suoritus ja hylätä koesuoritus.

Koiran omistaja ja ohjaaja vastaavat kokeen aikana koiralle aiheutuneista ja koiran aiheuttamista vahingoista. Ilmoittautumalla kokeeseen koiran omistaja ja ohjaaja hyväksyvät tämän sääntökohdan.

Ulkopuolisen avun, makupalojen, lelujen tms. käyttäminen koesuoritusten aikana on kielletty.

Eläinten hyvinvointilain ja Kennelliiton ohjeiden vastaiset välineet ja menettelyt ovat kiellettyjä. Koeohjeissa kuvataan välineitä, asusteita ja menettelyjä, jotka ovat tottelevaisuuskokeessa kiellettyjä.

11.5 Koiran vihainen käyttäytyminen koepaikalla

Koira, joka yrittää kokeen aikana purra ihmistä tai toista koiraa, suljetaan pois kokeesta ja koirakko menettää kaikki saavuttamansa pisteet ja tulokset. Asiasta on tehtävä merkintä koepöytäkirjan tuomarikertomukseen ja tehtävä erikseen Kennelliitolle ja Palveluskoiraliitolle ilmoitus.

Menettelyssä noudatetaan ohjetta: Ohje Koiran käyttäytymisestä kokeissa tehtävistä ilmoituksista. Ohje löytyy Kennelliiton sivuilta.

Lisäksi noudatetaan Palveluskoiraliiton ohjeita kilpailutauon ja kilpailukiellon määrittämisestä, jotka on esitetty TOKO-koeohjeiden järjestämisoheissa.

~~Jos koira on kolme kertaa suljettu kilpailusta, sillä perusteella, että se on selvästi vihainen tai koirasta on tehty kolme ilmoitusta, Kennelliitto voi asettaa koiran kilpailukiellon, jonka pituus määrätään tapauskohtaisesti. Koiralle voidaan antaa kilpailukiello jo yhdestä kerrasta, mikäli seuraukset ovat olleet vakavat.~~

11.6 Erityismääräykset ja ohjeet

Ohjaajan, joka haluaa käyttää muita apuvälineitä tai muuten poiketa näistä säännöistä ja ohjeista, on pyydettävä erikoislupa Palveluskoiraliitolta sekä perusteltava pyyntönsä. Asiasta on esitettävä saatu kirjallinen erikoislupa arvostelevalle tuomarille.

Pysyvästi vammautunut ohjaaja, joka ei vammansa vuoksi voi ohjata koiraa koeohjeen edellyttämällä tavalla, saa ohjata koiraansa koesäännöissä ja koeohjeissa poikkeavalla tavalla. Ohjaustapa on ilmoitettava tuomarille hyväksyttäväksi ennen kokeen alkua.

12. Valitukset ja erimielisyydet

Noudatetaan Kennelliiton kulloinkin voimassa olevaa yleistä ohjetta. Sääntöjen mukaisesta arvostelusta ei voi valittaa.

13. Muutokset sääntöihin ja ohjeisiin

Muutokset näihin sääntöihin vahvistaa Kennelliiton valtuusto. Koeohjeet sekä suoritus- ja arvosteluohjeet vahvistaa Kennelliitto.

14. Pakottavat syyt

Kennelliiton hallitus voi pakottavista syistä rajoittaa kokeisiin ja kilpailuihin osallistumista tai antaa muita niiden toimeenpanoa koskevia erikoismääräyksiä.

Sääntöjen liitteenä on Kennelliiton yleisiä kokeita ja kilpailuja koskevat säännöt ja ohjeet.

